Установа адукацыі
"Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў"

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы прарэктар
БДУКМ
_______________ А.А. Корбут
"_____" ________ 2015 г.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЭОРЫЯ І ГІСТОРЫЯ ТЭАТРАЛЬНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Праграма дзяржаўнага экзамену
для спецыяльнасці 1-18 01 01 Народная творчасць (па напрамках)
напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-03 Народная творчасць (тэатральная)

Мінск 2015

СКЛАДАЛЬНІК:

І.А. Алексніна, дацэнт кафедры тэатральнай творчасці установы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў", кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А.С. Бохан, прарэктар па вучэбнай рабоце ўстановы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў", кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт;

Т.М. Бабіч, дацэнт кафедры беларускай і сусветнай мастацкай культуры ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў", кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай тэатральнай творчасці ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў" (пратакол № 6 ад 26.01.2015 г.);

Саветам факультэта традыцыйнай беларускай культуры і сучаснага мастацтва ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў" (пратакол № 8 ад 23.03. 2015 г.);

прэзідыўмам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў" (пратакол № ___ ад _____ ______ 2015 г.).

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Праграма да дзяржаўнага экзамену “Тэорыя і гісторыя тэатральнай творчасці” прызначаецца для студэнтаў дзённай і завочнай формаў атрымання адукацыі па спецыяльнасці 1-18 01 01 “Народная творчасць” (па напрамках), напрамку спецыяльнасці 1-18 01 01-03 “Народная творчасць” (тэатральная) і ахоплівае комплекс пытанняў, неабходных для якаснай прафесійнай падрыхтоўкі рэжысёраў, арганізатараў тэатральнай дзейнасці, выкладчыкаў тэатральных дысцыплін.

На працягу ўсяго перыяду навучання будучыя рэжысёры атрымліваюць фундаментальную падрыхтоўку па шэрагу гуманітарных, агульнанавуковых, агульнапрафесійных і спецыяльных дысцыплін, у тым ліку “Рэжысура”, “Тэорыя і гісторыя рэжысуры”, “Гісторыя мастацваў: тэатральнае”. Гэты дысцыпліны не толькі дапамагаюць фарміраванню тэарэтычнага і творчага мыслення студэнта, але і дазваляюць разглядаць тэатральнае мастацтва нашай краіны ў цеснай сувязі ўсіх яго кампанентаў, спрыяюць узбагачэнню светапогляду кожнага з навучэнцаў.

Выхаванне рэжысёраў-выкладчыкаў на кафедры тэатральнай творчасці грунтуецца на дасягненнях сучаснага беларускага тэатральнага мастацтва, у аснове якога ляжыць рэалістычны, блізкі да псіхалагічнага, тэатр, “сістэма” і “этыка” К.С. Станіслаўскага, вопыт у галіне засваення “эпічнага тэатра” Бертольда Брэхта, эксперыментальныя распрацоўкі ў галіне заходнееўрапейскага тэатральнага мастацтва Джорджо Стэлера, Пітэра Брука, Ежы Гратоўскага і іншых дзеячаў заходнееўрапейскіх краін.

Краевугольным каменем падрыхтоўкі рэжысёраў рэалістычнай школы з’яўляецца “сістэма” Станіслаўскага, асноўная мэта якой раскрыццё і гарманічнае развіццё творчай прыроды творцы спектакля і ролі, арганічная сувязь і ўзаемадзеянне рэжысёрскага мастацтва і акцёрскага майстэрства. Таму вельмі важна для будучых рэжысёраў не толькі зразумець вучэнне аб дзеянні і звышзадачы, але і навучыцца практычна іх выкарыстоўваць ў працэсе работы над сваім дыпломным спектаклем.

Нельга абыйсці ўвагай і значнасць авалодання студэнтамі-выпускнікамі кафедры тэатральнай творчасці ўсім комплесам уменняў і навыкаў, неабходных для пабудовы спектакля (ад першай чыткі да прэм’ернага паказу), як і патрэбнасць развіцця здольнасці да вобразнага рэжысёрскага бачання будучай пастаноўкі ў цэлым і ўменне выражаць асабістае бачанне ў дзеянні, мізансцэнах і іншых элементах сцэнічнай формы. Засваенне тэарэтычных ведаў у працэсе падрыхтоўкі спецыяліста на працягу ўсяго перыяду навучання непарыўна звязана з пераатварэннем тэорыі ў практыку ад першага прачытання п’есы да фарміравання рэжысёрскай задумы спектакля, стварэння пастановачнага плана, арганізацыі рэпетыцыйнага працэсу і да стварэння візуальнага вобраза спектакля і яго музычна-шумавога вырашэння.

Мэта правядзення дзяржаўнага экзамену па “Тэорыі і гісторыі тэатральнай творчасці” – выявіць узровень тэарэтычных ведаў выпускніка кафедры тэатральнай творчасці па тэорыі і гісторыі тэатральнай творчасці, яго падрыхтаванасць да далейшай працы ў якасці арганізатара тэатральнай дзейнасці, выкладчыка і рэжысёра.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Праграма структурыруецца ў адпаведнасці з ўзаемаабумоўленнымі аспектамі гісторыі і тэорыі тэатральнага мастацтва. Першы яе раздзел прысвечаны гісторыі тэатральнай творчасці, другі – тэорыі тэатральнай творчасці. Трэба адзначыць, што па прычыне велізарнага аб'ёма інфармацыі (асабліва па гісторыі заходнееўрапейскага і рускага тэатральнага мастацтва) праграма ахоплівае толькі некаторыя, найбольш значныя для станаўлення і сучаснага развіцця тэатральнага мастацтва Беларусі (на думку складальніка праграмы), пытанні.

Дзяржаўны экзамен праводзіцца ў вуснай форме па білетах, якія ўтрымліваюць два пытанні. Першае пытанне тычыцца гісторыі замежнага, рускага або беларускага тэатральнага мастацтва. Другое тычыцца тэарэтыка-практычнага аспекта работы рэжысёра над стварэннем рэжысёрскай задумы і пастаноўкай спектакля.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ЗМЕСТ ДЗЯРЖАЎНАГА ЭКЗАМЕНУ

Раздзел I ГІСТОРЫЯ ТЭАТРАЛЬНАЙ ТВОРЧАСЦІ

I.1 Заходнееўрапейскае тэатральнае мастацтва

Старажытнагрэчаская драматургія і тэатр

Паходжанне старажытнагрэчаскай драматургіі і тэатра. Міф як аснова старажытнагрэчаскай трагедыі. Першае драматычнае прадстаўленне. Жанры старажытнагрэчаскай драматургіі. Трагедыі Эсхіла, Сафокла і Эўрыпіда. Старажытнагрэчаская камедыя. Творчасць камедыёграфа Арыстафана.

Архітэктура, тэатральная машынэрыя, дэкарацыі, маскі і касцюмы старажытнагрэчаскай трагедыі. Асаблівасці тэатральных прадстаўленняў у старажытнагрэчаскім тэатры. Тэатр і глядач.

Асаблівасці тэатра эпохі элінізму. Новаатычная камедыя. Творчасць Менандра.

"Нізавыя" (народныя) відовішчныя формы тэатральнай творчасці ў Афінах эпохі элінізму (мім, пантаміма, фліакі).

Італьянская народная камедыя масак "дэль артэ"

Прырода і паходжанне дэль артэ. Дзеючыя асобы камедыі. Прынцыпы падзелу персанажаў-масак. Асаблівасці прадстаўленняў дэль артэ. Мова персанажаў. Касцюм і маска. Пластычнае і музычнае вырашэнне спектакляў. Дэкарацыі і касцюмы. Буфанаднасць і дынаміка развіцця дзеяння. Лацы ў структуры камедыі. Крыніцы для стварэння сцэнарыяў камедыі. Асноўная фабула паказаў дэль артэ. Шматварыянтнасць сцэнарыяў. Папулярнасць камедыі ў Італіі і за яе межамі.

Камедыя дэль артэ на Беларусі. Блізасць фабульнай асновы драматургіі Уршулі Радзівіл да дэль артэ. Прыклады.

Беларуская народная драма і камедыя дэль артэ: агульнае і асаблівае. Уплыў італьянскай народнай камедыі масак на далейшае развіццё тэатральнага мастацтва і творчую дзейнасць славутых рэжысёраў свету XX стагоддзя.

Драматургія і творчая дзейнасць У. Шэкспіра

Біяграфічныя звесткі аб У. Шэкспіры. Яго "датэатральныя" заняткі. Пачатак акцёрскай кар'еры. Праца ў трупе Бёрбіджаў і тэатрах "Глобус" і "Блэкфраерс". Ролі Шэспіра. Пачатак кар'еры драматурга. Прынцыпы і падыходы да сістэматызацыі творчасці Шэкспіра. Тэатр "Глобус". Архітэктура, прынцыпы акцёрскай ігры і дэкарацыйнага вырашэння спектакляў у часы Шэкспіра. Шэкспір на беларускай сцэне: гісторыя і сучаснасць. Сусветнавядовыя пастаноўкі драматургіі Шэкспіра.

Драматургія і творчая дзейнасць Ж.-Б. Мальера

Пачатак творчай дзейнасці. Правал "Бліскучага тэатра". Гастролі па правінцыі і іх роля ў станаўленні Мальера-драматурга. Вяртанне трупы Мальера ў Парыж. Дзейнасць трупы Мальера ў палацы Пале-Раяль. Камедыйная творчасць Мальера. Апошні перыяд яго творчай дзейнасці. Адкрыццё тэатра "Камедзі Франсэз".

Роля творчасці Жана-Баціста ў гісторыі сусветнага тэатральнага мастацтва. Спектаклі Ж.-Б. Мальера на беларускай сцэне.

Творчая дзейнасць Л. Кронэка

Пачатак творчай дзейнасці ў Берліне. Праца на сцене Цюрыха, Лейпцыга. Прызначэнне галоўным рэжысёрам, дырэктарам і кіраўніком Мейнінгенскага тэатра.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Працяг традыцый рэжысуры Э.Кінга, Л.Дзеўрыента. Асноўныя прынцыпы дзейнасці Мейнінгенскага тэатра пад кіраўніцтвам Л. Кронэка. Пастаноўкі класікі і сучасных аўтараў на сцэне Мейнінгенскага тэатра. Наватарства ў рэжысуры Л.Кронэка. Гастрольная дзейнасць тэатра і яго ўплыў на заходнееўрапейскі і рускі тэатр таго часу.

Творчая дзейнасць А. Антуана

Пачатак творчага шляху. Стварэнне "Свабоднага тэатра" у Парыжы. Адкрыццё тэатра Антуана і праца ў тэатры "Адэон". Выступленні з лекцыямі ў абарону ідэй "школы натуралізма" Э. Заля. Пастаноўкі Антуанам твораў драматургаў-сучаснікаў.

Погляды А. Антуана на сучасную падрыхтоўку акцёраў. Акцёрскія работы Антуана. Яго наватарства ў рэжысёрскай творчасці. "Дзённік дырэктара тэатра" як каштоўнейшы дакумент аб жыцці французскага тэатра канца XIX – пачатку XX стагоддзя. Праца Антуана ў кіно.

Гастролі тэатра А. Антуана па краінах Еўропы і Расіі. Уплыў творчасці рэжысёра на тэатральнае мастацтва Еўропы і Расіі I паловы XX стагоддзя.

Творчая дзейнасць О. Брама

Вучоба ў Берлінскім, Гейдэльбергскім і Страстбургскім універсітэтах. Праца ў якасці літаратурнага і тэатральнага крытыка. Заснаванне "Свабоднага тэатра" у Берліне. Выступленні тэатра на розных нямецкіх пляцоўках. Пастаноўкі Брамам твораў айчыных і замежных сучаснікаў.

Рэфарматарская дзейнасць О. Брама ў галіне тэатральнага мастацтва. Часопіс "Свабодны тэатр" як прапаведнік ідэй натуралізму і рэалізму. Спектакль "Ткачы" Г. Гауптмана ў "Свабодным тэатры" О. Брама. Стварэнне Брамам і аднадумцамі "Нямецкага тэатра". Праца Брама ў "Лессінг-тэатры". Пастаноўкі там п'ес Г. Ібсэна, Г. Гауптмана, Г. фон Гофманстала і М. Мэтэрлінка. Уплыў творчасці О. Брама на далейшыя шляхі развіцця заходнееўрапейскага тэатра і рэжысёрскае мастацтва.

Творчая дзейнасць М. Рэйхгардта

Работа ў якасці акцёра ў тэатрах Братыславы, Зальцбурга, "Нямецкага тэатра". Ролі Рэйнхгардта. Пастаноўка сатырычных сцэнак і пародый на сцэне артыстычнага тэатра-кабарэ "Шум і дым", стварэнне "Малога тэатра". Пастаноўка спектакля "Начлежка" па п'есе М. Горкага "На дне".

Тэндэнцыі сцэнічнага рэалізму ў пастаноўках М. Рэйхгардта. Стварэнне "Новага тэатра". Спектаклі па творах Г.-Э. Лессінга, Ф. Шылера, Л. Талстога, У. Шэкспіра, сімвалістаў і мадэрністаў.

Кіраўніцтва "Нямецкім тэатрам". Паралельная праца ў "Камершпіле" і пастаноўкі сучаснай драматургіі. Класіка ў пастаноўцы Рэйхгардта на сцэне берлінскага "Нямецкага тэатра". Адкрыццё драматычнай школы. Кіраўніцтва тэатрам "Фальксбюнэ" і "Гроссэ шаўшпільхауз" (Берлін). Адкрыццё тэатра "Камедыя". Кіраўніцтва "Іозеф – штадттэатрам". Спектаклі М. Рэйнхардта паводле шэкспіраўскіх п'ес.

Работа з маладымі акцёрамі. Вучні Рэйхардта.

Рэжысёрскае наватарства Рэйгардта. Пастаноўка твораў Г. Гётэ, Ленца, Г. Бюхнэра. Цікавасць рэжысёра да твораў сучасных нямецкіх драматургаў, рускай класікі, антычнай драматургіі і буйнейшых драматургаў замежжа.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Праца Рэйнхардта над увасабленнем ідэй сінтэтычнага тэатра. Тэатральныя эксперыменты Рэйгардта. Гастролі па краінах Заходняй Еўропы і ЗША. Пастаноўкі спектакляў у іншых краінах свету. Адкрыццё першай у Заходняй Еўропе школы для рэжысёраў і заснаванне тэатральнай школы ў Галівудзе і здымкі некалькі фільмаў. Прысваенне "Нямецкаму тэатру" імя стваральніка.

Праца Рэйнгардта ў кіно.

Уплыў творчай дзейнасці М. Рэйнгардта на сусветнае тэатральнае мастацтва.

Творчая дзейнасць Э.- Г. Крэга

Ролі на сцэне тэатра "Ліцэўм". "Англійскі перыяд" творчасці Крэга як пачатак пошуку новых форм вырашэння сцэнічнай прасторы. Наватарства гэтых пастановак. Уплыў танцавальнага майстэрства А. Дункан на вырашэнне сцэнічнай пляцоўкі Крэга. Тры асноўныя кампаненты тэорыі Крэга.

Супрацоўніцтва з А. Апіа ў напрамку рэканструкцыі сцэнаграфіі тэатра.

"Фларэнційскі перыяд" творчасці: артыкулы аб тэатры "Артысты тэатра будучага" і "Акцёр і звышмарыянетка". Спектаклі ў Лондане, Парыжы, Маскве. "Гамлет" у Маскоўскім мастацкім акадэмічным тэатры. Іншыя работы гэтага перыяду.

Тэарэтычныя работы Крэга. Выдавецтва часопісаў "Пэйдж", "Маска" і "Марыянетка". Работы Крэга – мастака-ілюстратара і гравёра да шэрагу кніг. Уплыў ідэй "ідэальнага тэатра" Г. Крэга на развіццё тэатральнага мастацтва свету.

Творчая дзейнасць драматурга
і заснавальніка "эпічнага" тэатра Б. Брэхта

Станаўленне Б. Брэхта як акцёра, рэжысёра і драматурга. Зараджэнне тэорыі "эпічнага" тэатра. Погляды Брэхта на тэатральнае мастацтва і іх адлюстраванне ў п'есах і прадмовах да іх. Драматургія Б. Брэхта. Практычнае ўвасабленне тэорыі драматурга ў дзейнасці тэатра "Берлінер-Ансамбль". Рэпертуар тэатра. Вядучыя акцёры тэатра. Гастролі тэатра ў СССР ў 1960-я гг. ХХ стагоддзя.

Вытокі і прынцыпы "эпічнага" тэатра Брэхта. Сутнасць паняццяў "ачужэнне" і "астранене". Брэхтаўскія "зонгі".

Уплыў творчасці Б. Брэхта на сусветны і беларускі тэатр. Пастаноўкі твораў Б. Брэхта на беларускай сцэне.

Творчая дзейнасць П. Брука

Вучоба ў Оксфардскім універсітэце. Рэжысёрскі дэбют і раннія спектаклі Брука. Лепшыя спектаклі рэжысёра паводле твораў У. Шэкспіра.

Зварот да прынцыпаў тэатра "жорсткасці" А. Арто. Оперныя і драматычныя спектаклі Брука. Арганізацыя "Міжнароднай тэатральнай трупы" і адкрыццё "Міжнароднага цэнтра тэатральных даследаванняў". Эксперыментальная работа Цэнтра ў Іране і ўдзел у Пятым фестывалі мастацтваў Ірана. Вандроўкі па Афрыцы. Спектаклі рэжысёра "афрыканскага" перыяду. Удзел Брука ў Міжнародным тэатральным фестывалі імя А. Чэхава (Масква).

Кінапрацы П. Брука.

Работы Брука па тэорыі тэатральнага мастацтва: "Пустая прастора", «Блукаючая кропка», «Сакрэтаў няма. Думкі аб акцёрскім мастацтве і тэатры», «Ніці часу».

Уплыў творчасці Брука на сусветны тэатр.

Творчая дзейнасць Дж. Стэлера

Вучоба ў акадэміі аматараў тэатральнага мастацтва і пастаноўка першага спектакля ва ўніверсітэцкім тэатры г. Навары. Стварэнне акцёрскай трупы ў Жэневе і пастаноўка першых спектакляў. Адкрыццё першага стацыянарнага тэатра “Пікала тэатра дзі Мілано”.

Уплыў творчасці Ж. Капо, Л. Жувэ і Б. Брэхта на творчы светапогляд Стрэлера. Акцёрскія работы і спектаклі рэжысёра паводле сучаснай італьянскай драматургіі.

Ідэя тэатра як культурнага цэнтра, з бібліятэкай, музеем, канферэнц-залай, магазінам з кнігамі і пласцінкамі, камернай сцэнай для эксперыментальных спектакляў. Заснаванне пры “Пікала-тэатры” студыі.

Дзейнасць Стрэлера ў шасцідзесятыя-сямідзесятыя гады дваццатага стагоддзя. Творчасць гэтага перыяду. Узначальванне “Тэатра Еўропы”. Педагагічная дзейнасць Стрэлера ў драматычнай школе.

Манаграфія Стрэлера “Тэатр для людзей”. Уплыў творчасці Дж. Стрэлера на развіццё сусветнага тэатра.

Творчая дзейнасць Е.-М. Гратоўскага

Вучоба ў Польшчы і стажыроўка ў Расіі. Дэбют у Кракаве і першыя рэжысёрскія работы.

Стварэнне тэатра-студыі “13 радоў” (з 1962 г. – Тэатр-лабараторыя). Спектаклі Гратоўскага гэтага перыяду. Пераезд у Вроцлаў і ўвасабленне тэорыі «беднага тэатра». Наватарства ў рэжысуры Гратоўскага. Акцёры і спектаклі тэатра-лабараторыі гэтага перыяду.

Паратэатр Гратоўскага і яго праекты ў 1960-1970-я гг. Праца Універсітэта пошукаў (Вроцлаў) падчас гастроляў Міжнароднага тэатра нацый.

Дзейнасць Е. Гратоўскага у 1970-1980-я гг. Тэатральныя эксперыменты рэжысёра ў м. Бжэзінец, у краінах Еўропы, Азіі, Паўночнай і Лацінскай Амерыкі, Аўстраліі. Спыненне дзейнасці творчай лабараторыі і заснаванне “Цэнтра работ Ежы Гратоўскага” у Італіі.

Выданне ў Даніі кнігі Е. Гратоўскага “На шляху да беднага тэатра” з прадмовай П. Брука. Артыкулы Гратоўскага па праблемах тэатральнага мастацтва. Уплыў эксперыментальнай творчасці Е. Гратоўскага на сусветны, у тым ліку, беларускі тэатр.

І.2 Расійскае тэатральнае мастацтва

Творчая дзейнасць К.С. Станіслаўскага

Пачатак тэатральнай дзейнасці. Заснаванне МХТ (Маскоўскі Мастацкі тэатр) (сумесна з Ул.І. Неміровічам-Данчанка). Спектаклі ранняга перыяду дзейнасці МХТ. Пошукі на шляху дасягнення “сцэнічнага рэалізма”. Адметнасць спектакляў МХТ у рэжысуры К.С. Станіслаўскага. Работы Станіслаўскага-рэжысёра ў 1920-1930-я гг. Наватарства рэжысуры К.Станіслаўскага. Станіслаўскі-акцёр. Выкладанне ў драматычных і оперных студыях. Зараджэнне і развіццё “сістэмы” і “этыкі” Станіслаўскага. Распрацоўка К. Станіслаўскім метада работы з акцёрам і пьесай. Пошукі новых шляхоў у сцэнічным мастацтве.

Уплыў творчай дзейнасці К.С. Станіслаўскага на сусветны тэатр. Выкарыстанне прынцыпаў жыццёвай праўды і сцэнічнага рэалізму ў работах вядучых беларускіх акцёраў (Г. Глебаў, У. Дзядзюшка, І. Ждановіч, А. Ільінскі, П.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Малчанаў, Б. Платонаў, Л. Рахленка, Л. Ржэцкая, Ф. Шмакава і інш.) спектаклях Ф. Ждановіча, М. Міцкевіча, І. Папова, К. Саннікава і інш).

Творчая дзейнасць Ул.І. Неміровіча-Данчанкі

Навучанне ў Тыфліскай гімназіі і Маскоўскім універсітэце. Праца тэатральным крытыкам. Першыя спробы драматургіі. Выкладчыцкая дзейнасць ў Музычна-драматычным вучылішчы Маскоўскага філарманічнага грамадства. Вучні Неміровіча-Данчанкі.

Заснаванне МХТ (сумесна з К.С. Станіслаўскім). Стварэнне Музычнай студыі пры МХАТ. Гастролі студыі за мяжой. Праца ў Галівудзе. Ажыццяўненне кіраўніцтвам МХАТ пасля 1928 г.

Уклад Неміровіча-Данчанкі ў адкрыццё сучаных драматургаў. Яго спекталі на сцэне МХАТ. Ініцыіраванне стварэння Школы-студыі МХАТ.

Уплыў творчай спадчыны Ул.І. Неміровіча-Данчанкі на развіццё сусветнага тэатра.

Творчая дзейнасць Я. Б. Вахтангава

Удзел у аматарскіх тэатральных гуртках. Вучоба ў Маскоўскім універсітэце і тэатральнай школе А.І. Адашава. Фарміраванне акцёрскага майстэрства. Праца Я. Вахтангава ў МХТ у якасці акцёра. Удзел у працы Першай студыі МХТ. Акцёрскія і рэжысёрскія работы Вахтангава дакастрычніцкага перыяду. Стварэнне студэнцкай драматычнай студыі. Пастаноўка спектакля “Цуд святога Антонія” М. Метэрлінка.

Лепшыя работы Вахтангава-рэжысёра. Наватарства формы сцэнічнага ўвасаблення спектаклей. Вахтангаў-педагог. Стварэнне тэатра імя Я.Б. Вахтангава. Уплыў дзейнасці Я.Б. Вахтангава на развіццё рускага і беларускага тэатра.

Творчая дзейнасць Ус.Э. Меерхольда

Вучоба ў Музычна-драматычным вучылішчы Маскоўскага філарманічнага таварыства. Ролі ў МХТ і Таварыстве новай драмы. Кіраўніцтва Таварыствам новай драмы ў правінцыі (Херсон, Тыфліс, Нікалаеў, Палтава); пастаноўка твораў класікаў і сучаснікаў. Падрыхтоўка рэпертуару і адкрыццё тэатра-студыі пры МХТ. Праца ў тэатры В.Ф. Камісаржэўскай. Спектаклі па п’есах Г. Ібсена, М. Метэрлінка, А. Блока, Л. Андрэева і інш. Спектаклі Меерхольда гэтага перыяду ў Александрынскім тэатры. Пастаноўка опер у Марыінінскім тэатры. Эксперыментальныя і сімвалічныя спектаклі Меерхольда па творах П. Кальдэрона, О. Уайльда, Ю.-А. Стрындберга, Гі дэ Мопасана, А. Блока, У. Маякоўскага і шэрагу пантамім.

Адкрыццё тэатра імя У.Э. Меерхольда і спектаклі гэтага перыяду. Закрыццё тэатра. Праца рэжысёра ў іншых тэатрах. Пастаноўка радыёспектакляў. Узначальванне Дзяржаўнага опернага тэатра імя К.С. Станіслаўскага.

Кінапрацы Меерхольда. Меерхольд-педагог. “Біямеханіка”: агульнае і супрацьлеглае з “сістэмай” Станіслаўскага. Адкрыццё Дзяржаўных вышэйшых рэжысёрскіх курсаў (майстэрняў). Педагагічныя ідэі рэжысёра. Меерхольд-перакладчык і рэдактар.

Уплыў тэарэтычных поглядаў і практычных пошукаў Меерхольда на тэатральнае мастацтва Расіі і Беларусі.

Творчая дзейнасць Г.А. Таўстаногава

Пачатак сцэнічнай дзейнасці ў якасці артыста і асістэнта рэжысёра ў Рускім ТЮГу (Тбілісі). Спектаклі таго перыяду.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Вучоба ў Дзяржаўным інстытуце тэатральнага мастацтва. Праца рэжысёрам у Рускім драматычным тэатры імя А. Грыбаедава (Тбілісі). Рэжысёрскія работы гэтага перыяду. Праца ў Цэнтральным дзіцячым тэатры (Масква) і пастаноўкі ў іншых тэатрах.

Узначальванне Вялікага драматычнага тэатра імя М. Горкага (Ленінград, БДТ-1) і першыя работы на сцэне БДТ-1. Узмацненне акцёрскага складу трупы. Лепшыя работы тэатра. Праца Таўстаногава ў якасці рэжысёра-пастаноўшчыка за мяжой (Германія, Фінляндыя, Балгарыя, Польшча і інш.), на рускім радыё і тэлебачанні.

Шматгадовая праца Таўстаногава ў Ленінградскім дзяржаўным інстытуце тэатра і кіно (сёння – Санкт-Пецярбурская акадэмія тэатральнага мастацтва) і метадалогія выкладання рэжысуры. Вучні Г.А. Таўстаногава. Працы Таўстаногава па гісторыі і тэорыі тэатральнага мастацтва. Уплыў яго творчай дзейнасці на тэатральнае мастацтва Расіі і Беларусі.

Творчая дзейнасць Ю.П. Любімава

Паступленне ў Студыю МХАТ-2 і акцёрскі дэбют ў спектаклі "Мальба аб жыцці" Дзюваля. Вучоба ў тэатральным вучылішчы пры тэатры імя Я. Вахтангава. Праца артыстам Ансамбля песні і пляскі НКВД. Ролі Любімава ў час працы ў Тэатры імя Я. Вахтангава. Рэжысёрскі дэбют на сцэне тэатра Вахтангава са спектаклем "Ці многа патрэбна чалавеку" А. Галіча. Наведванне семінараў акцёра і рэжысёра М. Кедрава, вучоба ў Тэатральным вучылішчы імя Б. Шчукіна.

Адкрыццё тэатра на Таганцы. Узначальванне тэатра і пастаноўка лепшых спектакляў. Супрацоўніцтва тэатра пад кіраўніцтвам Любімава з вядучымі паэтамі, пісьменнікамі, кампазітарамі, фізікамі сучаснасці. Кінапрацы Любімава.

Праца Любімава на іншых пляцоўках свету. Забарона спектакляў Любімава ў СССР. Пазбаўленне савецкага грамадства. Гады эміграцыі і праца на пляцоўках Аўстрыі, Англіі, ЗША, Італіі.

Вяртанне Любімава на Радзіму. Спектаклі апошняга перыяду творчасці.

Творчая дзейнасць А.В. Эфраса

Вучоба ў Студыі тэатра імя Массавета і Дзяржаўным інстытуце тэатральнага мастацтва. Праца ў перасоўным тэтры М.В. Кнэбель, а таксама, у Разані, Цэнтральным дзіцячым тэатры (Масква). Спектаклі таго часу. Узначальванне тэатра імя Ленінскага камсамола. Спектаклі гэтага перыяду.

Праца Эфраса чарговым рэжысёрам у Маскоўскім драматычным тэатры на Малай Броннай. Спектаклі гэтага перыяду.

Узначальванне Эфрасам Маскоўскага тэатра драмы і камедыі на Таганцы. Спектаклі "таганскага" перыяду.

Кінапрацы Эфраса.

Тэарэтычная спадчына рэжысёра і педагога: "Прафесія – рэжысёр", "Рэпетыцыя – любоў мая", "Працяг тэатральнага рамана" і "Кніга чацвёртая".

Уплыў творчасці Эфраса на сучасны тэатр і тэатральную педагогіку Расіі і Беларусі.

Творчая дзейнасць П. Фаменка

Вучоба ў Музычна-педагагічным інстытуце імя Гнесіных, вучылішчы імя М.М. Іпалітава-Іванова. Паступленне ў Школу-студыю МХТ. Адлічэнне. Вучоба на філалагічным факультэце МГПІ імя У. Леніна і ГІТІСе. Пастаноўкі Фаменка ў

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

тэатрах імя У. Маякоўскага, Ленсавета, Тбіліскім тэатры імя А. Грыбаедава. Праца ў Ленінградскім тэатры камедыі. Вяртанне ў Маскву. Праца ў тэатры імя У. Маякоўскага і Я.Б. Вахтангава. Педагагічная дзейнасць ў ГІТІСе. Выкладанне ў Парыжскай кансерваторыі. Пастаноўка спектакля ў Камедзі Франсез. Адмова ад выкладання ў РАТІ (ГІТІС). Вучні П. Фаменка.

Творчая дзейнасць М.А. Захарава

Паступленне на акцёрскі факультэт ГІТІСа. Пачатак прафесійнай дзейнасці на сцэнах тэатраў імя У. Маякоўскага і М. Ярмолавай.

Праца Захарава ў Пермскім абласным драматычным тэатры і рэжысёрскі дэбют у спектаклі “Арыстакраты” М. Пагодзіна. Рэжысёрскі поспех Захарава на сцэне тэатра Сатыры. Узначальванне Маскоўскага тэатра імя Ленінскага камсамола (пазней – “Ленком”). Спектаклі “ленкомаўскага” перыяду. Паспяховыя гастролі тэатра пад кіраўніцтвам Захарава ў Парыж, Германію, Нідзерланды, Грэцыю, ЗША. Кінапрацы Захарава.

Выкладанне Захаравым рэжысуры ў Дзяржаўным інстытуце тэатральнага мастацтва. Сумяшчэнне выканання абавязкаў прафесара кафедры рэжысуры Расійскай акадэміі тэатральнага мастацтва з пасадамі Сакратара Саюза тэатральных дзеячаў, акадэміка Акадэміі расійскага тэлебачання, акадэміка Міжнароднай акадэміі творчасці і члена Саюза пісьменнікаў г. Масквы.

Работы Захарава аб тэатральным мастацтве і прафесійнай дзейнасці /“Кантакты на розных узроўнях”, “Суперпрафесія”/.

Уплыў творчай дзейнасці Захарава на рускі і беларускі тэатр.

Творчая дзейнасць Л. Додзіна

Заняткі ў Ленінградскім тэатры юнацкай творчасці. Вучоба ў Ленінградскім інстытуце тэатра, музыкі і кінематаграфіі. Дэбют тэлеспектаклем “Першае каханне”. Праца ў Ленінградскім ТЮГу. Выкладанне акцёрскага майстэрства і рэжысуры ў ЛГІТМіКу. Праца ў Тэатры драмы і камедыі на Ліцейным. Спектаклі Додзіна на Малай сцэне БДТ і МХАТ. Праца ў Малым Драматычным тэатры. Узначальванне Тэатра Еўропы. Спектаклі Л. Додзіна сучаснага перыяду.

І.3 Тэатральная творчаць беларускага народа: ад вытокаў да сучаснасці

Вытокі беларускага тэатра

Першааснова беларускага тэатра: народныя гульні, абрады, ігрышчы. Элементы тэатралізацыі ў сямейна-абрадавай (хрэсьбіны, вяселле, пахаванне, святкаванне Каляд, Купалле і інш.) і пазаабрадавай творчасці народа (карагоды і гульні “Жаніцьба Яшчара”, “Жаніцьба Цярэшкі”). Выкарыстанне песень, танцаў, карагодаў. Вылучэнне з агульнай масы ўдзельнікаў асобных выканаўцаў, пераапрананне і пераўвасабленне ў іншыя істоты (антрапаморфныя і заапаморфныя). Паступовае выдзяленне самастойных драматычных сцэн з грунтоўнай распрацоўкай характараў дзеючых асоб. З’яўленне першых прафесійных акцёраў – скамарохаў на Беларускіх землях.

Скамарохі на Беларусі

Сувязь скамароства і язычніцтва. З’яўленне скамарохаў на беларускіх землях (XII ст.). Вандроўныя і аседлыя скамарохі. Сінтэтычны характар прадстаўленняў скамарохаў. Зараджэнне і ўдасканаленне прафесій музыканта, мядзведніка, бахара, штукара, лялечніка і інш. Рэпертуар тэатра скамарохаў (сцэны “Мацей і доктар”,

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

калядоўшчыкі з казой, апавяданні, песні і інш.). “Смаргонская акадэмія” і яе роля ў росквіце майстэрства дрэсуры. Позняе (у параўнанні з рускімі землямі) бытаванне скамарошскіх традыцый на Беларусі (да пачатку XX ст.).

Уплыў традыцый скамароства на фарміраванне і развіццё тэатральнага мастацтва Беларусі.

Беларуская народная драма

Вызначэнне паняцця “народная драма”. Вытокі народнай драмы на Беларусі. Падзел на вялікія формы, малыя гумарыстычныя сцэнкі і інтэрмедыі. Наяўнасць у народных драмах дзвух ліній: “сур’ёзнай” і “жартоўнай. Дзеючыя асобы народных драм. Падрыхтоўка выканаўцаў народных драм. Асаблівасці прадстаўленняў народнай драмы. Узаемадзеянне з гледачом. Дэкарацыі і рэквізіт. Роля скамарохаў у распаўсюджванні народнай драмы.

Уплыў народных драм на развіццё беларускай драматургіі і тэатра.

Беларускі лялечны тэатр тыпу “батлейка”

Вытокі лялечнага тэатра гэтага тыпу. Паходжанне назвы. Разнавіднасці батлейкі. Батлейка ў іншых краінах. Вылучэнне лялечнага тэатра батлейка (канец XVI ст.) у асобны від тэатральнага мастацтва. Найбольш вядомыя беларускія батлеечнікі.

Рэпертуар лялечнага тэатра тыпу “батлейка”. Сюжэты батлеечных спектакляў. Найбольш пашыраныя ў розных паказах сцэны. Дзеючыя асобы батлеечных прадстаўленняў. Лялькі і канструкцыі батлейкі. Характар прадстаўленняў. Асаблівасці музычнага і сцэнаграфічнага вырашэння батлеечных спектакляў.

Уплыў тэатра тыпу “батлейка” на фарміраванне і развіццё беларускай драматургіі і тэатра.

Прыватна-уласніцкі тэатр

Узнікненне ў сярэдзіне XVIII стагоддзя новага віду тэатральнага мастацтва. Тэатры Ф.-У. Радзівіл у Нясвіжы (з 1740; камедыі, драмы, оперныя пастаноўкі); А. Тызенгаўза ў Гродна (з 1760; балетныя спектаклі); “сядзіба музаў” М. Каз. Агінскага ў Слоніме (1770-1790-я гг.; оперныя і балетныя прадстаўленні); С. Зорыча ў Шклове (1778 – 1800; балетныя і драматычныя пастаноўкі), а таксама тэатры Сапегаў у Ружанах, Тышкевічаў у Свіслачы, Чарнышова ў Магілёве. Роля прыватнаўласніцкіх тэатраў у развіцці прафесійнага тэатральнага мастацтва на Беларусі.

Драматургія і тэатральная дзейнасць В.І. Дуніна-Марцінкевіча

Вучоба ў Бабруйскім павятовым вучылішчы і Пецярбургу. Праца ў епархіяльнай кансісторыі і крымінальным судзе ў Мінску. Удзел у паўстанні 1863-1864 гг. Зняволенне ў Мінскім астрозе. Жыццё ў Люцынцы пад наглядам паліцыі. Драматургічная творчасць.

Першая спроба стварэння нацыянальнага прафесійнага тэатра на Беларусі пад ўплывам традыцый рускага і польскага прафесійнага тэатра. Склад сямейнага тэатра Дуніна-Марцінкевіча. Сінтэтычнасць спектакляў тэатра Дуніна-Марцінкевіча. Акцёрскія работы Вінцэнта Іванавіча. Рэпертуар тэатра. Паказы ў Мінску, Глуску, Слуцку, Бабруйску і інш. Спектаклі ў мясцовай школе. Забароны пастановак.

Роля драматургіі і тэатральнай дзейнасці Дуніна-Марцінкевіча ў далейшым развіцці нацыянальнага прафесіянальнага тэатральнага мастацтва Беларусі. Развіццё тэатральных традыцый В. Дуніна-Марцінкевіча ў беларускім нацыянальным тэатры пачатку XX ст. Прысваенне імя Дуніна-Марцінкевіча Магілёўскаму абласному

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

драматычнаму тэатру драмы і камеды ў Бабруйску. Сучасныя пастаноўкі паводле яго драматургіі на беларускай сцэне.

Творчая дзейнасць Першай беларускай трупы пад кіраўніцтвам І.Ц. Буйніцкага

Вучоба ў Рыжскім землямерным вучылішчы і прыватнай драматычнай студыі ў Вільні. Праца каморнікам і "беларускія вечарынкі". Стварэнне Першай беларускай трупы пад кіраўніцтвам І. Буйніцкага. Цікавасць да нацыянальнай культуры і выкарыстанне народных песен, танцаў, традыцый, строяў у творчасці яго трупы. Сувязь спектакляў трупы Буйніцкага з "беларускімі вечарынкамі". Рэпертуар тэатра. Сінтэтычны характар прадстаўленняў трупы. Асаблівасць тэатральных пастановак Першай беларускай трупы. Склад трупы. Роля А. Бурбіса ў дзейнасці трупы Буйніцкага.

Акцёрскія работы І. Буйніцкага. Удзел у працы трупы беларускіх паэтаў і пісьменнікаў. Гастрольная дзейнаць трупы. Закрыццё тэатра. Ініцыіраванне Буйніцкім стварэння Першага таварыства беларускай драмы і камедыі.

Уплыў творчасці Буйніцкага на далейшае развіццё тэатральнага мастацтва Беларусі.

Творчая дзейнасць Першага таварыства беларускай драмы і камедыі пад кіраўніцтвам Ф.П. Ждановіча

Вучоба. Працяг у пастаноўках Ждановіча традыцый тэатра І. Буйніцкага. Заснаванне Першага таварыства беларускай драмы і камедыі" на аснове клуба мінскай інтэлігенцыі "Беларуская хатка" (у 1918-1919 гг. – Беларускага савецкага тэатра) на чале з Ф. Ждановічам.

Пастаноўкі Ждановіча ў Таварыстве. Гастролі Таварыства па Беларусі. Адкрыццё ў Мінску Беларускага дзяржаўнага тэатра (1920, БДТ-1, на базе Таварыства, з 1944 г. – Беларускі тэатр імя Я. Купалы).

Мастацкае кіраўніцтва Ф. Ждановічам трупай БДТ-1. Перанос на сцэну БДТ-1 спектакляў Таварыства. Акцёрскія работы Ф. Ждановіча на сцэне БДТ-1 у дваццатыя гады дваццатага стагоддзя. Рэпрэсіраванне акцёра і рэжысёра і пазнейшая рэабілітацыя яго імя.

Роля і месца творчасці Ф. Ждановіча ў гісторыі нацыянальнага тэатральнага мастацтва XX ст.

Творчая дзейнасць Беларускага трэцяга дзяржаўнага тэатра пад кіраўніцтвам Ул.І. Галубка

Гады вучобы Ул. Галубка. Пачатак дзейнасці Беларускага трэцяга дзяржаўнага тэатра спектаклем "Суд" Галубка. Рэпертуар трупы. Творчая дзейнасць Ул. Галубка як рэжысёра, акцёра, мастака і музыканта-афарміцеля спектакляў. Лепшыя акцёрскія работы Галубка. Склад трупы.

Асаблівасці тэатральных паказаў у перыяд "вандраванняў". Абнаўленне складу трупы. Спектаклі ІІ паловы 1920-х гг. Удзел у асобных пастаноўках тэатра рэжысёраў Е. Міровіча, Ф. Ждановіча, У. Крыловіча і інш.

Пастаноўкі БДТ-3 у 1930-я гг. Адхіленне Галубка ад кіраўніцтва тэатра. Спектаклі па творах рускай і замежнай класікі. Расфарміраванне тэатра, рэпрэсіраванне Галубка і рэабілітацыя яго імя.

Роля творчай дзейнасці Беларускага трэцяга дзяржаўнага тэатра ў айчыннай мастацкай культуры першай паловы XX ст.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Творчая дзейнасць М.А. Міцкевіча.

Пачатак працы на сцэне ў якасці акцёра Першага беларускага таварыства драмы і камедыі Ф. Ждановіча. Вучоба ў Беларускай драматычнай студыі ў Маскве. Праца ў Беларускім тэатры імя Я. Коласа. Лепшыя акцёрскія работы гэтага перыяду. Праца на Украіне. Фарміраванне рэжысёрскага стылю М. Міцкевіча. Лепшыя спектаклі Міцкевіча-рэжысёра.

Творчая дзейнасць Л.М. Літвінава

Пачатак творчага шляху. Пастаноўка масавых дзействаў. Вучоба на курсах у Маскве і праца на чале Дзяржаўнага яўрэйскага тэатра Беларусі. Дакупалаўскі перыяд творчасці рэжысёра. Праца ў якасці галоўнага рэжысёра і мастацкага кіраўніка, а пазней рэжысёра-пастаноўшчыка ў тэатры імя Я. Купалы у Мінску. Лепшыя рэжысёрскія работы Л. Літвінава. Удзел у тэатральных дыскусіях і выступленне ў друку з артыкуламі па праблемах тэатральнага мастацтва. Праца галоўным рэжысёрам ў Казанскім рускім драматычным тэатры.

Творчая дзейнасць І.С. Папова

Вучоба ў тэатральным вучылішчы ў Архангельску і Дзяржаўным інстытуце тэатральнага мастацтва ў Маскве. Праца ў расійскіх тэатрах. Прыезд у Беларусь і праца ў якасці рэжысёра у рускім драматычным тэатры, тэатрах Брэста, Гродна, Віцебска, Гомеля, Мінска. Рэжысёрскі стыль І. Папова. Найбольш значныя спектаклі і розных гарадах Беларусі і ў Мінскім ТЮГу. Праца І. Папова над інсцэніроўкамі паводле твораў З. Бядулі, С. Грахоўскага, І. Мележа. Узначальванне І.С. Паповым кафедры рэжысуры і майстэрства акцёра і праца выкладчыкам у Мінскім інстытуце культуры.

Творчая дзейнасць Б.У. Эрына

Вучоба ў тэатральным вучылішчы імя М. Шчэпкіна і Дзяржаўным інстытуце тэатральнага мастацтва імя А. Луначарскага. Праца ў якасці рэжысёра і галоўнага рэжысёра тэатра імя Я. Купалы, Кіеўскага рускага драматычнага тэатра імя Лесі Украінкі. Пастаноўкі Б. Эрына ў тэатры імя Я. Купалы, рэспубліканскім ТЮГу, у тэатры імя Я. Коласа. Лепшыя спектаклі Эрына-рэжысёра і вызначальныя рысы яго рэжысуры.

Творчая дзейнасць В.М. Раеўскага

Вучоба ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Праца рэжысёрам, галоўным рэжысёрам і мастацкім кіраўніком Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы. Педагагічная дзейнасць Раеўскага ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў і Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў. Лепшыя спектаклі Раеўскага-рэжысёра. Асаблівасці рэжысёрскай творчасці В. Раеўскага. Праца ў якасці рэжысёра-пастаноўчыка ў тэатрах розных краін. Апошні перыяд творчай дзейнасці В.М. Раеўскага.

Творчая дзейнасць Б.І. Луцэнкі

Вучоба ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Праца рэжысёрам беларускага тэатра імя Я. Купалы і галоўным рэжысёрам Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя М. Горкага і тэатра-студыі кінаакцёра. Узначальванне Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя М. Горкага. Лепшыя спектаклі гэтага перыяду. Пачатак выкладчыцкай дзейнасці ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Фарміраванне рэжысёрскага стылю Б. Луцэнкі. Адметнасць

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

рэжысёрскай трактоўкі твораў У. Маякоўскага, А. Адамовіча, М. Шолахава, У. Шэкспіра і інш.

Б. Луцэнка як тэлерэжысёр. Яго тэлеспектаклі. Праца рэжысёрам-пастаноўшчыкам ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя М. Горкага. Сучасны перыяд творчасці Б.І. Луцэнка.

Творчая дзейнасць М.М. Пінігіна

Вучоба ў Беларускім тэатральна-мастацкім інстытуце. Праца ў якасці акцёра ў Дзяржаўным рускім драматычным тэатры імя М. Горкага, рэжысёра ў Нпцыянальным акадэмічным тэатры імя Я. Купалы і Вялікім драматычным тэатры імя Г.А. Таўстановага (Санкт-Пецярбург). Фарміраванне Пінігіна-рэжысёра і вызначэнне яго рэжысёрскага стылю. Лепшыя спектаклі М. Пінігіна ў розных тэатрах Беларусі: Нацыянальным тэатры оперы Беларусі, Дзяржаўным рускім драматыным тэатры, Нацыянальным рускім акадэмічным тэатры імя Я.Купалы, Малым драматычным тэатры пад кіраўніцтвам І. Забары. Вяртанне ў Беларусь і ўзначальванне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Я. Купалы. Сучасны перыяд творчасці М. Пінігіна.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Раздзел II ТЭОРЫЯ ТЭАТРАЛЬНАЙ ТВОРЧАСЦІ

Спецыфіка тэатральнага мастацтва

Драматычны тэатр як від мастацтва, яго характэрныя рысы і адметныя прыкметы. Пераемнасць і наватарства ў тэатральным мастацтве, іх значэнне для творчай практыкі.

Сінтэтычная і калектыўная прырода тэатральнай творчасці. Функцыі рэжысёра ў сучасным тэатры. Ігра акцёра як адзін з важнейшых выразных сродкаў драматычнага тэатра. Спектакль як ўвасабленне сцэнічнага дзеяння на вачах у гледача “тут, сёння, зараз”. Узаемадзеянне драматурга, рэжысёра, акцёраў, мастака, кампазітара і іншых стваральнікаў спектакля ў працэсе яго пастаноўкі. Роля акцёра і рэжысёра ў сістэме тэатральнага мастацтва, іх супрацоўніцтва ў творчай дзейнасці. Асноўныя мастацкія плыні развіцця тэатральнага мастацтва: класіцызм, сентыменталізм, рамантызм, рэалізм, сімвалізм і інш.

Узаемасувязь паміж рэальным жыццём і сцэнічным мастацвам, паміж тэатральнай школай і прафесійнай дзейнасцю. Пастаянае абнаўленне ведаў аб жыцці і прафесіі – абавязковая ўмова для паспяховай сцэнічнай творчасці. Этыка ў тэатральным мастацтве.

Студэнцкі калектыў як правобраз тэатральнай трупы. Прынцыпы студыйнасці і іх уплыў на вобраз жыцця і працу ў працэсе спасціжэння прафесіі.

Станаўленне і асаблівасці прафесіі “рэжысёр”

Вызначэнне і паходжанне тэрміна “рэжысёр”. Роля рэжысёра ў тэатральным мастацтве: гісторыя пытання. Патрабаванні да асобы рэжысёра і неабходныя прафесійныя якасці. Функцыі рэжысёра ў сучасным прафесійным і аматарскім тэатры.

К.С. Станіслаўскі і Ул.І. Неміровіч-Данчанка – асновапаложнікі рускай рэжысёрскай школы. Ул.І. Неміровіч-Данчанка аб функцыях дзейнасці рэжысёра. Погляды на рэжысёрскую прафесію М.В. Кнэбель, Ус.Э. Меерхольда, Б. Брэхта, Г.А. Таўстаногава, А.В. Эфраса і інш.

Выдатнейшыя прадстаўнікі гэтай прафесіі: Г. Лаубэ, Ч. Кін, Л. Кронэк, А. Антуан, О. Брам, М. Рэйнхгард, К. Станіслаўскі, Ул.І. Неміровіч-Данчанка, Ус. Меерхольд, Я. Вахтангаў, А. Таіраў, Э. Крэг, Э. Піскатар, Б. Брэхт, П. Брук, Е. Гратоўскі, Дж. Стрэлер, П. Штайн, Г. Таўстаногаў, Ю. Любімаў, А. Эфрас, М. Захараў, П. Фаменка, Ф. Ждановіч, Ул. Галубок, Л. Літвінаў, Е. Міровіч, К. Саннікаў, Б. Эрын, В. Раеўскі, Б. Луцэнка. Іх уклад развіццё тэатральнага мастацтва.

Прыклады.

Рэжысура ў кантэксце сучасных тэатральных працэсаў

Роля і месца рэжысуры ў сучасным тэатральным мастацтве. Сучасныя тэатры і рэпертуар. Рэжысура Л. Додзіна, А. Херманіса, Э. Някрёшуса, Н. Чусавай, Ю. Бутусава, К. Сярэбранікава, К. Багамолава і інш.

Новыя напрамкі ў тэатральнай твочрасці: saund-drama В. Панкова, Doc.teatr, фолк-тэатр, тэатр вуліцы, “цыркізацыя” тэатра.

Роля Цэнтраў і фестываляў тэатральнага мастацтва ў развіцці сучаснай рэжысуры як адметнай прафесійнай дзейнасці (дзейнасць Цэнтра імя Ус. Меерхольда, Цэнтра сучаснай драматургіі і рэжысуры п/к А. Казанцава і М.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рошчына, тэатра “Практыка”, фестываляў “Балтыйскі дом”, “Белая вежа”, “”Театр”, “Нацыянальная тэатральная прэмія” і інш.).

Асаблівасці работы рэжысёра ў аматарскім тэатры

Вызначэнне тэрміна “аматарскі тэатр”. Спецыфіка аматарскага тэатральнага калектыва. Адрозненне форм і метадаў работы рэжысёра з выканаўцамі ў прафесійным і аматарскім тэатрах. Асноўныя функцыі рэжысёра ў аматарскім тэатры. Роля сучаснага аматарскага тэатра ў тэатральным працэсе краіны. Прыклады.

Светапогляд рэжысёра і яго ўплыў на сцэнічную творчасць

Вызначэнне тэрміну “светапогляд”. Фактары, якія уплываюць на фарміраванне светапогляду рэжысёра. Непарыўнасць сувязі “светапогляд–творчасць”. Асаблівасці фарміравання рэжысёрскага светапогляду. Выкарыстанне ў сваёй творчасці не толькі ўласных назіранняў, але і вопыту іншых асоб праз літаратуру, мастацка-выяўленчыя сродкі, іканаграфію і інш. Прыклады.

“Сістэма” Станіслаўскага: вытокі і асноўныя прынцыпы акцёрскай школы

Вытокі “сістэмы” К.С. Станіслаўскага. “Сістэма” як тэорыя і метадалогія акцёрскай творчасці. Эстэтычная аснова сцэнічнай творчасці і фундамент рэалістычнага мастацтва (“школа перажывання”). Мэта “сістэмы” Станіслаўскага і яе асноўныя прынцыпы і элементы творчага самаадчування. Патрабаванні трэніроўкі, штодзённай працы на працягу ўсёй артыстычнай кар’еры.

Уплыў “сістэмы” Станіслаўскага на шляхі жыццядзейнасці сусветнага (у тым ліку, і беларускага) сцэнічнага мастацтва.

К.С. Станіслаўскі аб дзеянні, скразным дзеянні і звышзадачы

Вызначэнне паняццяў “дзеянне” і “сцэнічнае дзеянне”. Простыя фізічныя дзеянні. Патрабаванні логікі, актыўнасці і паслядоўнасці сцэнічных дзеянняў. Унутраныя і знешнія дзеянні. Суб’ект і аб’ект уздзеяння ўнутранага і знешняга дзеяння. Фізічныя і псіхічныя дзеянні. Мімічныя і слоўныя дзеянні.

Вызначэнне тэрмінаў “звышзадача” і “скразное дзеянне” К.С. Станіслаўскім. Скразное дзеянне і яго роля ў дасягненні звышзадачы. Сувязь скразнога дзеяння і арганічнага жыцця акцёра ў прапанаваных абставінах п’есы і ролі. Скразное дзеянне і контрдзеянне. Уплыў контрдзеяння на ход скразнога дзеяння і дасягнення звышзадачы.

Вучэнне Станіслаўскага і практыка сучаснага тэатра і тэатральнай адукацыі. Прыклады.

Прафесійная тэатральная этыка: асноўныя прынцыпы

“Этыка” Станіслаўскага, яе цесная сувязь з парадкам і дысцыплінай. Асаблівасць тэатральнага мастацтва як мастацтва калектыўнага. Неабходнасць распрацоўкі і практычнага авалодання не толькі мастацкай, але і рамеснай (прафесійнай) дысцыплінай. Патрабаванне безперапыннай працы над сабой. Значнасць атмасферы за кулісамі тэатра для стварэння спектакля. Роля гледача ў працэсе стварэння спектакля. Жорсткая патрабавальнасць акцёра да сябе і іншых. Патрабаванні да акцёра ў тэатры і па-за яго межамі. Этычныя запаветы К.С. Станіслаўскага.

Роля “Этыкі” К.С. Станіслаўскага ў жыцці сусветнага сучаснага тэатра. “Этыка” і тэатральная адукацыя.

Прыклады.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Ул.І. Неміровіч-Данчанка аб функцыях дзейнасці рэжысёра, “зерні” і сінтэзе “трох праўд” у спектаклі

Вучэнне Ул.І. Неміровіча-Данчанкі аб трох асноўных функцыях рэжысёра. Першааснова рэжысёрскай прафесіі. Патрабаванні да прафесійнай дзейнасці рэжысёра ў працэсе сатворчасці з акцёрам ў працэсе пастаноўкі спектакля. Асаблівасці “рэжысёрскага пераўвасаблення”. Рэжысёр – творчы арганізатар і кіраўнік працэса пастаноўкі спектакля як цэласнага мастацкага твора.

Значэнне тэрміна “зерне” Ул.І. Неміровіча-Данчанкі. Сувязь “зерня” п’есы і ролі з жанрам, стылем, тэмпарытмам спектакля. Прыклады вызначэння “зерня”, зробленыя Ул.І. Неміровічам-Данчанкам.

Паняцце “эмацыянальнае зерне” п’есы (А.Дз. Папоў). Роля першага прачытання п’есы ў вызначэнні эмацыянальнага «зерня» спектакля. Значнасць дакладнага вызначэння «зерня» п’есы, ролі і спектакля ў працэсе работы над спектаклем. «Зерне» і звышзадача: агульнае і супрацьлеглае.

Вучэнне У.І. Неміровіча-Данчанкі аб “трох праўдах”, іх сувязях і ўзаемапранікненні ў працэсе стварэння спектакля. Патрабаванні Неміровіча-Данчанкі да тэатральнай праўды.

Прыклады.

Сюжэт і фабула п’есы і спектакля

Вызначэнне тэрміна “сюжэт”. Адрозненне сюжэта ад фабулы. Вылучэнне рэжысёрам асноўнай сюжэтнай канвы, аддзяленне яе ад другарадных сюжэтных ліній. Сувязь сюжэта з іншымі кампанентамі пьесы і спектакля (тэма, ідэя, жанр, канфлікты і інш.). Вызначэнне перыпетый сюжэта. Роля сюжэта ў распрацоўцы рэжысёрска-пастановачнай задумы.

Тэрмін “фабула” і яго вызначэнне. Сувязь фабулы з іншымі кампанентамі п’есы і спектакля.

Прыклады.

Жанр і стыль п’есы і спектакля

Вызначэнне тэрміна “жанр”. Трагедыя, камедыя і драма як асноўныя жанры драматургіі. Іх паходжанне і развіццё. Жанры ў сучасным тэатры.

Прынцыпы стварэння жанру спектакля. Патрабаванне адзінства жанру п’есы з ўсімі кампанентамі спектакля: выканаўчымі, выяўленчымі, пластычнымі, рытмічнымі і інш. Жанр пьесы і жанр спектакля. Магчымасці ўдакладнення рэжысёрам аўтарскага жанру або яго пераасэнсаванне. Сувязь жанру і стылю п’есы і спектакля.

“Стыль” і яго вызначэнне. Паходжанне тэрміна. Уплыў грамадска-гістарычных умоў на фарміраванне стылістыкі аўтара і яе выяўленне праз змест і форму п’есы. Спасціжэнне аўтарскага стылю шляхам вывучэння іншых твораў драматурга; вызначэнне характэрнага для аўтара светапогляду і спосабаў яго адлюстравання; выяўленне асаблівасцей індывідуальнай манеры аўтарскага пісьма; знаёмства з крытычнай літаратурай. Сувязь стылю і мовы п’есы. Паняцце “рэжысёрскі стыль”.

Прыклады.

Кампазіцыя п’есы і спектакля

Тэрмін “кампазіцыя” і яго трактоўкі. Паходжанне тэрміна. Арыстоцель аб кампазіцыі. Асноўныя часткі кампазіцыі драмы па Г. Фрэйтагу. “Трыяда” Г.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Гегеля. Сучасная структура рэалістычнай п’есы. Сувязь кампазіцыі з іншымі кампанентамі п’есы і спектакля. Роля вызначэння дакладнай кампазіцыйнай пабудовы п’есы пры стварэнні спектакля.

Кампазіцыя п’есы і кампазіцыя спектакля: агульнае і супрацьлеглае. Работа над стварэннем кампазіцыйнай пабудовы спектакля. Улік жанрава-стылістычных асаблівасцей п’есы, развіцця канфлікту і спецыфікі ўспрымання п’есы гледачом пры кампазіцыйнай пабудове спектакля.

Прыклады.

Прапанаваныя абставіны п’есы і спектакля

Паходжанне тэрміна і яго трактоўка К.С. Станіслаўскім. Сувязь прапанаваных абставін з тэмай, ідэяй, жанрам і стылем п’есы. Прапанаваныя абставіны часу і прапанаваныя абставіны месца. Умоўнае вызначэнне “трох колаў” прапанаваных абставін (паводле Б.Я. Захавы). Прапанаваныя абставіны пьесы і спектакля. Прапанаваныя абставіны кожнага эпізода спектакля. Прапанаваныя абставіны ролі: пошук і вызначэнне.

Роля “калі б...” у стварэнні сцэнічнага вобраза.

Прыклады.

Падзея. Падзейны рад п’есы і спектакля

Дзейсная аснова падзеі. Адрозненне сцэнічнага дзеяння ад сцэнічнай падзеі. Вызначэнне тэрміна “падзея” (паводле вызначэння М.В. Кнэбель). Прынцып вызначэння асноўных (ключавых) падзей або падзейнага раду у п’есе або спектаклі. Падзейны рад і яго асноўныя элементы (паводле вызначэння І.Б. Малачэўскай). Роля вядучых прапанаваных абставін, скразнога дзеяння і контр-дзеяння ў дасягненні звышзадачы. Другарадныя падзеі. Выпадкі пераходу падзеі ў прапанаваныя абставіны.

Прыклады.

Драматычны канфлікт.
Асноўны і другарадныя канфлікты п’есы і спектакля

Вызначэнне тэрміна “канфлікт”. Знешні і ўнутраны канфлікты. Роля валявых дзеянняў і ўчынкаў герояў у зараджэнні канфлікту. Драматычная калізія і яе адрозненне ад канфлікту. Асноўны і другарадныя канфлікты п’есы і спектакля. Вызначэнне асноўнага канфлікту п’есы па прынцыпу сувязі са скразным дзеяннем. Сувязь канфлікту з тэмай, ідэяй, звышзадачай, жанрам, стылем, скразным і контрскразным дзеяннем п’есы і спектакля.

Канфлікт як каталізатар характараў дзеючых асоб пьесы і спектакля. Вызначэнне знешніх і ўнутраных канфліктаў (адносна дзеючых асоб п’есы). Уплыў канфлікту на пабудову мізансцэн, жанр, стыль, прапанаваныя абставіны спектакля.

Прыклады.

Мізансцэна і яе выразныя сродкі

Тэрмін “мізансцэна” і яго паходжанне. Вызначэнне паняцця “мізансцэніраванне”. Прынцып творчай пабудовы мізансцэн спектакляў (К. Станіслаўскі, Ус. Меерхольд, Я. Вахтангаў і інш.). Роля мастака-пастаноўшчыка ў стварэнні пластычнага вобраза спектакля. Роля творчых саюзаў рэжысёраў і мастакоў у стварэнні яркага пластычнага вобраза спектакля ў Расіі і Беларусі. Патрабаванні да мізансцэны.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Сувязь мізансцэны з тэмай, ідэяй, звышзадачай, жанрам і стылем, скразным і контрскразным дзеяннямі, канфліктамі, тэмпам і рытмам жыцця кожнага вобраза ва ўзаемадзеянні з іншымі дзеючымі асобамі.

Асноўныя тыпы пабудовы мізансцэн і іх выкарыстанне ў адпаведнасці з рэжысёрскай задумай. Асаблівасці работы над масавымі мізансцэнамі ў спектаклі. Сувязь ключавых сцэн з падзейным радам спектакля.

Прыклады.

Сцэнічнае дзеянне. Дзейсны аналіз п’есы і ролі

Вызначэнне сцэнічнага дзеяння, дадзенае К. Станіслаўскім. Сутнасць і прыкметы дзеяння. Адрозненне сцэнічнага дзеяння ад жыццёвага. Сцэнічнае дзеянне і падзея: галоўныя адрозненні. Выкарыстанне вучэння К.С. Станіслаўскага аб дзеянні: ад “разведкі розумам” да метаду “простых фізічных дзеянняў” – практыкаванняў і эцюдаў; ад “жыцця цела” да “жыцця чалавечага духу”. Простыя фізічныя дзеянні. Унутраныя і знешнія дзеянні. Суб’ект і аб’ект уздзеяння ўнутранага і знешняга дзеяння. Логіка і паслядоўнасць сцэнічных дзеянняў. Фізічныя і псіхічныя дзеянні. Мімічныя і слоўныя дзеянні.

Вызначэнне і сутнасць дзейснага аналізу п’есы і ролі (паводле М.В. Кнэбель). Значэнне вывучэння прапанаваных абставін і логікі паводзін дзеючых асоб для стварэння эцюдаў на матэрыяле п’есы.

Прыклады.

Даследаванні аб аўтары пьесы

Вывучэнне біяграфіі драматурга; яго думак, поглядаў, інтарэсаў; часу і месца творчай дзейнасці аўтара; вызначэнне асноўнай тэмы, ідэі і “зерня” творчасці драматурга; літаратурна-мастацкіх асаблівасцей яго творчасці; асноўных этапаў творчага жыцця аўтара; стылёва-моўных асаблівасцей яго драматургіі; ролі і месца п’есы, абранай для пастаноўкі спектакля ў творчай спадчыне аўтара; гісторыя сцэнічнага ўвасаблення дадзенай п’есы і яе ацэнка крытыкай.

Рэжысёрскі аналіз п’есы

Абгрунтаванне выбару п’есы, яе актуальнасць і навізна гучання менавіта сёння. Першыя ўраджанні ад п’есы і іх роля ў стварэнні прасторава-гукавога вырашэння спектакля. Даследаванні аб аўтары. Вызначэнне асноўнай тэмы п’есы. Яе канкрэтнасць. Наяўнасць у п’есе галоўнай і другарадных тэм. Сувязь тэмы з ідэяй, прапанаванымі абставінамі, стылем, жанрам і інш. Роля памылкі ў вызначэнні тэмы п’есы. Вызначэнне галоўнай ідэі п’есы. Сувязь галоўнай ідэі п’есы з асноўнай тэмай п’есы і звышзадачай аўтара. Абстрактнасць ідэі як вынік і абагульненне аўтарскай думкі аб дадзеным прадмеце адлюстравання. Непарыўная сувязь тэмы і ідэі, канкрэтнага і абстрактнага, індывідуальнага і агульнага, аб’ектыўнага і суб’ектыўнага. Наяўнасць і вызначэнне (акрамя галоўнай) і другарадных тэм. Вызначэнне прапанаваных абставін п’есы, яе сюжэта і фабулы. Вызначэнне скразнога і контр-скразнога дзеяння, іх носьбітаў, вызначэнне канфліктаў (асноўнага і другарадных) і іх носьбітаў. Вызначэнне жанру і стылю пьесы. “Зерне” п’есы. Кампазіцыйная яе пабудова. Асноўныя рэмаркі аўтара і аўтарская характарыстыка дзеючых асоб.

Прыклады.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Рэжысёрская задума спектакля

Вызначэнне тэрміна “рэжысёрская задума”. Яго паходжанне. Элементы задумы.

Разуменне ўзаемасувязей зместу п’есы, яе жанрава-стылістычных асаблівасцей, тыпу пабудовы канфлікту і сцэнічнай формы ўвасаблення. “Вырастанне” усіх элементаў задумы спектакля з аднаго агульнага “кораня” – “зерня” п’есы. Вядучая роля скразнога дзеяння і звышзадачы ва ўвасабленні цэласнасці спектакля і супадпарадкаванні ўсіх яго элементаў.

Прыклады.

Асноўныя этапы работы рэжысёра над спектаклем

Галоўныя патрабаванні да выбару твора ў мэтах пастаноўкі на сцэнічнай пляцоўцы. Залежнасць складанасці работы ад матэрыялу і падрыхтаванасці калектыву. Першае ўражанне ад п’есы, яго выкарыстанне ў падборы выразных сродкаў для стварэння зрокавага і гукавога вобразаў спектакля.

Работа рэжысёра з драматычным тэкстам. Размеркаванне роляў: прынцыпы і падыходы. Чытка па ролях. “Застольны перыяд” работы над п’есай. Рэпетыцыі ў “выгарадцы”. Рэпетыцыі з выкарыстаннем элементаў рэквізіта, касцюмаў, элементаў дэкарацыйнага вырашэння і інш. Рэпетыцыі на сцэне (па эпізодах і цалкам). Работа рэжысёра з мастаком-сцэнографам, кампазітарам і інш. Рэпетыцыі з выкарыстаннем святла, музыкі, дэкарацый і інш. Прагонныя рэпетыцыі. Генеральныя рэпетыцыі. Прэм’ера спектакля. Арганізацыя пасляпрэм’ерных рэпетыцый. Прыклады.

Паняцце і сутнасць сцэнічнага вобраза.

Работа рэжысёра з акцёрам над стварэннем сцэнічнага вобраза

Паняцце і сутнасць сцэнічнага вобраза.

Размеркаванне роляў: прынцыпы і падыходы. Арганізацыя рэпетыцыйнага працэсу. Выкарыстанне вучэння К.С.Станіслаўскага аб дзеянні. Сутнасць дзейснага аналізу. Значэнне вывучэння прапанаваных абставін і логікі паводзін дзеючых асоб для стварэння эцюдаў на матэрыяле п’есы.

Вызначэнне паняцця “імправізацыя”. Выкарыстанне ў працэсе падрыхтоўкі спектакля “эцюднага метаду” (аналізу дзеяннем “тут, сёння, зараз”) і імправізацыі.

Практыкаванні і эцюды на распрацоўку асобных элементаў акцёрскай творчасці і магчымасці іх выкарыстання ў рабоце з акцёрам. Работа рэжысёра з акцёрам над “зонамі маўчання”, “біяграфіяй” ролі і “унутранымі” маналогамі. Праца над тэкставай і “падтэкставай” выразнасцю акцёрскай думкі і пачуцця. Работа з акцёрам над стварэннем “другога” плана спектакля. Асаблівасці работы з акцёрам ў розных творчых калектывах.

Вызначэнне паняццяў “характар” і “характэрнасць”. Вывучэнне характараў дзеючых асоб шляхам аналізу і эцюднага метаду. Стварэнне сцэнічных характараў (з улікам чалавечага тэмпераменту кожнага) у залежнасці ад жанру і стылю п’есы і спектакля; спасціжэнне мастацкага адзінства і цэласнасці характару персанажа п’есы і спектакля.

Падпарадкаванне элементаў знешняй і ўнутранай характэрнасці агульнай задуме пастаноўкі і трактоўкі ролі; улік фізічных, псіхалагічных і маральных якасцей дзеючай асобы.

Знешняя і ўнутраная характэрнасць. Роля “калі б...” у стварэнні сцэнічнай характэрнасці.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Прыклады.

Тэмпа-рытм у мастацтве акцёра і рэжысёра

Тэмпа-рытм спектакля як выяўленне характара барацьбы, напружанасці канфлікта. Сувязь тэмпа-рытма з мізансцэнамі і атмасферай спектакля. Тэмпа-рытм і жанр спектакля. Тэмпа-рытм і падзея. Тэмпа-рытм і сцэнічны вобраз.

Прыклады.

Сцэнаграфія спектакля. Работа рэжысёра з мастаком у працэсе пастаноўкі спектакля

Вызначэнне тэрміна "сцэнаграфія". Першае прачытанне п'есы і яго роля ў стварэнні візуальнага вобраза спектакля. Сувязь сцэнаграфіі з іншымі кампанентамі спектакля: тэмай, ідэяй, звышзадачай, жанрам, стылем, прапанаванымі абставінамі і інш. Светлавое вырашэнне спектакля і яго роля ў сцэнаграфічным вырашэнні спектакля.

Узаемасувязь сцэнаграфіі і атмасферы спектакля. Работа рэжысёра з мастаком: прінцыпы і падыходы. Творчыя тандэмы рэжысёр-мастак-сцэнограф у Расіі і Беларусі.

Прыклады.

Музычна-шумавое вырашэнне спектакля.
Работа рэжысёра з кампазітарам

Вызначэнне характару музыкі будучага спектакля ў залежнасці ад тэмы, ідэі, звышзадачы, жанру і стылю спектакля. Першае прачытанне п'есы і яго роля ў стварэнні гукавога вобраза спектакля. Шляхі і метады падбору і выкарыстання шумавога і музычнага афармлення спектакля. Музыка як арганічная частка драматычнага спектакля. Выпадкі выкарыстання музыкі для выяўлення эмацыянальна-вобразнага зерня спектакля і яго рытму з мэтай сацыяльнай і псіхалагічнай характарыстыкі дзеючых асоб. Выпадкі выкарыстання музыкі ў кантрасце з падзеямі, што адбываюцца на сцэне.

"Жывая" музыка ў спектаклі. Праца пастаноўшчыка ў "сааўтарстве" з кампазітарам. Музычна-шумавое вырашэнне спектакля і яго роля ў стварэнні мастацкай атмасферы. Прыклады.

Сцэнічная атмасфера і яе састаўныя часткі

Вызначэнне тэрміна "сцэнічная атмасфера". Яе роля ў фарміраванні цэласнага мастацкага вобразу спектакля. Значэнне першага прачытання п'есы ў стварэнні вобраза спектакля і атмасферы. Сувязь сцэнічнай атмасферы з эмацыянальным "зернем" п'есы і спектакля. Атмасфера эпізода. Атмасфера рэпетыцыі.

Праца рэжысёра над прапанаванымі абставінамі, жанрам, стылем, сцэнічнымі зносінамі дзеючых асоб, мізансцэнамі, тэмпа-рытмам дзеяння, скразнога дзеяння, контр-дзеяння і іншым у мэтах стварэння атмасферы спектакля. Мастацкая атмасфера як сукупнасць усіх сродкаў сцэнічнай выразнасці. Роля спрыяльнай творчай атмасферы ў час рэпетыцыйнай работы. Роля гледача ў нараджэнні атмасферы спектакля.

Прыклады.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

Барышев, Г.И. Театральная культура Белоруссии XVIII века / Г.І. Барышев / СТД РБ. – Мн.: Навука і тэхніка, 1992. – 290 с.: ил.

Боровик, Г.И. Пьеса, замысел, спектакль: Метод. рекомендации по курсу «Режиссура и мастерство актёра» для студентов III и IV курсов очного и заочного обучения по специализации «режиссура любительского театра» при написании курсовой работы «Постановочный план спектакля» и постановке дипломной работы / Боровик Г.И. – Мн.: Минский ин-т культуры, 1991. – 30 с.

Гісторыя беларускага тэатра: у 3т., 4 кн. / Гал. рэд. У.І. Няфёд. – Мн.: Навука і тэхніка, 1983. – Т.1-3.

Дмитриев, Ю.А., Хайченко, Г.А. История русского и советского драматического театра (от истоков для современности): Учеб. пособие для ин-тов культуры и культ.-просвет. уч-щ. / Ю.А. Дмитриев, Г.А. Хайченко. – М.: Просвещение, 1986. – 160 с.: ил

Захава, Б.Е. Мастерство актёра и режиссёра: Учеб. пособие для спец. учеб. заведений культуры и искусства / Б.Е. Захава. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1978. – 334 с.

Искусство режиссуры. XX век / Сост. С.К. Никулин, Л.А. Пичхадзе. – М.: Артист. Режиссёр. Театр, 2008. – 768 с.

История русского советского драматического театра: Учеб. пособие для студентов театр. вузов и ин-тов культуры: В 2 кн. / Под общ. ред. Ю.А. Дмитриева и др. – М.: Просвещение, 1984-1987. – Кн. 1-2.

История зарубежного театра: В 4 ч. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1981 – 1987:

Ч.1: Театр Западной Европы от античности до Просвещения / Под ред. Г.И. Бояджиева и А.Г. Образцовой. – М., 1981. – 336 с.: ил.

Ч.2: Театр Западной Европы XIX – начала XX века: 1789 – 1917 / Под ред. Г.И. Бояджиева, А.Г. Образцовой, А.А. Якубовского. – М., 1984. – 272 с.

Ч.3: Театр Западной Европы и США (1917 – 1945) / Под ред. Г.И. Бояджиева, А.Г. Образцовой, Е.В. Кочетовой. – М., 1986. – 256 с.

Ч.4: Театр стран Европы и США новейшего времени / Под ред. А.Г. Образцовой, К.А. Гладышевой, Л.П. Солнцевой. – М., 1987. – 432 с.

Малочевская, И.Б. Режиссёрская школа Товстоногова / И.Б. Малочевская. – Л.: Искусство, 1989. – 237 с.

Мастерство режиссёра: Сборник статей / Под общей ред. Н.А. Зверевой. М.: ГИТИС, 2002. – 472 с.

Мейерхольд, Вс.Э. Лекции (1918–1919) / Сост. О.М. Фельдман. – М.: О.Г.И., 2000. – 280 с.

Мочалов, Ю. Композиция сценического пространства (Поэтика мизансцены) / Ю. Мочалов.– М.: Искусство, 1989. – 432 с.

Няфёд, У.І. Гісторыя беларускага тэатра: Вучэб. дапаможнік для тэатр.-маст. ін-та / У.І. Няфёд. – Мн.: Выш. школа, 1982. – 543 с.: іл.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Поламишев, А.М. Мастерство режиссёра. Действенный анализ пьесы: Учеб. пособие для студентов театральных ин-тов и ин-тов культуры / А.М. Поламишев. – М.: Просвещение, 1982. – 224 с.

Поламишев, А. М. Мастерство режиссера: от анализа к воплощению: Учеб. пособие для высш. и средних спец. учеб. заведений / А.М. Поламишев. – М.: Искусство, 1992. – 312 с.: ил.

Ремез, О.Я. Мастерство режиссёра. Пространство и время спектакля: Учеб. пособие для студ. театр. вузов и ин-тов культуры / О.Я. Ремез. – М.: Просвещение, 1983. – 144 с.

Рудницкий, К.Л. Русское режиссёрское искусство: В 2 кн. / К.Л. Рудницкий (1898–1907; 1908–1917). – М.: Наука, 1989–1990. – Кн. 1-2.

Туманишвили, М.И. Введение в режиссуру: Пока не началась репетиция / М.И. Туманишвили. – М.: Искусство, 1992. – 258 с.

Тэатральная Беларусь: энцыклапедыя: у 2 т. / Пад агульн. рэд. А.В. Сабалеўскага. – Мн.: БелЭН, 2002-2003. – Т.1: А. – К.- 2002. – 568 с.: іл.; Л. – Я. – 2003. – 576 с.

Дадатковая

Акимов, Н.П. Не только о театре / Н.П. Акимов. – М.: Искусство, 428 с.

Атрошчанка, А. Фларыян Ждановіч: Біяграфічны нарыс / А. Атрошчанка – Мн.: Маст. літаратура, 1972. – 120 с.: іл.

Асеев, Б.Н. Русский драматический театр от его истоков до конца XVIII века: Учебник для студентов театровед. фак-тов театр. ин-тов / Б.Н. Асеев. – Изд.-е 2-е, перераб. и доп. – М.: Искусство, 1977. – 575 с.

Баравік, Р.І. Рэжысура Беларусі: праблемы канцэптуальнасці спектакляў / Р.І. Баравік. – Мн.: Бел ун-т культуры, 2000. – 143 с.

Бармак, А. Художественная атмосфера спектакля / А. Бармак. – М.: Искусство, 1989. – 186 с.

Барышев, Г.И. Школьный театр Белоруссии XVIII века: Учеб.-вспомогат. пособие для студентов IV курсов режиссёрских специализаций по предмету “История белорусского театра» / Г.И. Барышев / М-во культуры БССР. Мин. Ин-т культуры. – Мн., 1990. – 89 с.

Брехт, Б. О театре: сб. ст. / Б. Брехт. – М.: Изд-во иностр. лит., 1960. – 363 с.

Брук, Питер. Пустое пространство / П. Брук. – М.: Прогресс, 1976. – 240 с.

Вахтангов, Е.Б. Материалы и статьи / Е.Б. Вахтангов. – М.: Искусство, 1959. – 468 с.

Галендеев, В.Н. Метод и школа Льва Додина / В.Н. Галендеев. – СПб: Изд-во СПГАТИ, 2004. – 80 с.

Гаробчанка, Т.Я. Тэатр на мяжы стагоддзяў: сучасны беларускі драматычны тэатр / Т.Я. Гаробчанка. – Мн.: Бел. Навука, 2002. – 367 с.

Горчаков, Н.М. Как поставить спектакль / Н.М. Горчаков. – М.: Гос. изд-во культурно-просветительной литературы, 1955. – 83 с.

Ершов, П.М. Режиссура как практическая психология / П.М. Ершов. – М.: Искусство. – 1972. – 350 с.

Зверева, Н.А. Замысел спектакля / Н.А. Зверева. – М.: Сов. Россия, 1983. – 112 с. (Б-ка «В помощь худож. самодеятельности», № 10.)

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Кнебель, М.О. О действенном анализе пьесы и роли: Учеб. пособие для театральных вузов / М.О. Кнебель. – М.: Искусство, 1982. – 118 с.

Кнебель, М.О. Поэзия педагогики / М.О. Кнебель. – М.: ВТО, 1984. – 526 с.

Корогодский, Э.Я. Режиссёр и актёр / Э.Я. Корогородский. – М.: Сов. Россия, 1967. – 132 с.

Крег, Э.-Г. Воспоминания, статьи, письма. / Эдвард Гордон Крэг. – М.: Искусство, 397 с.

Михайлова, А. Образ спектакля / А. Михайлова – М.: Искусство, 1978. – 247 с., ил.

Морозова, Г.В. О пластической композиции спектакля: методическое пособие / Г.В. Морозова. СПБ, 1987. – 76 с.

Мусский, И.А. Сто великих режиссёров / И.А. Мусский. – М.: Вече, 468 с.

Немирович-Данченко, Вл.И. Театральное наследие: В 2 т./ Вл. И. Немирович-Данченко. – М.: Искусство, 1952–1954. – Т.1: Немирович-Данченко Вл.И. Статьи. Речи. Беседы. Письма / Ред.-сост. В.Я. Виленкин. – 1952. – 442 с.: ил.

Няфёд, У.І. Ігнат Буйніцкі – бацька беларускага тэатра: вачыма сучаснікаў і ў памяці нашчадкаў / У.І. Няфёд. – Мн.: Навука і тэхніка, 1991. – 124 с.: іл.

Няфёд, У. І. Францішак Аляхновіч: Тэатральная і грамадска-палітычная дзейнасць / У.І. Няфёд. – Мн.: Навука і тэхніка, 1996. – 144 с.

Попов, А.Д. Творческое наследие: В 3 кн. / Редкол.: Ю.С.Калашников и др.; Вступ. ст. Ю.С. Калашникова. – М.: ВТО, 1979 – 1986. – Кн. 1: Воспоминания и размышления о театре; Художественная целостность спектакля. – 1979. – 519 с.: ил.

Режиссёрский театр от Б до Ю: Разговор под занавес века: Сб. ст. / Авт. проекта, ред.-сост. А. Смелянский, О. Ожогина. – М.: Моск. худож. театр, 1999. – Вып. 1. – 530 с.: ил.

Ремез, О.Я. Мизансцена – язык режиссёра / О.Я. Ремез. – М.: Искусство, 1976. – 129 с.

Рехельс, М. Режиссёр – автор спектакля / М. Рехельс. – Л.: Искусство, 1969. – 213 с.

Сабалеўскі, А.В. Жыццё тэатра: Мастацтвазнаўчыя артыкулы, рэцэнзіі / А.В. Сабалеўскі. – Мн.: Маст. літаратура, 1980. – 304 с.: 8 л. іл.

Свобода, Й. Тайна театрального пространства: Лекции по сценографии / Й. Свобода, пер. с итал. А. Часовниковой. – М.: ГИТИС, 1999. – 152 с.: ил.

Смолина, К. Сто великих театров мира / К. Смолина. – М.: Вече, 2002. – 480 с.

Смольскі, Р.І. На скрыжаванні: Тэатр у працэсах станаўлення і развіцця гістарычнай і нацыянальнай свядомасці беларусаў / Р.І. Смольскі. – Мн.: Бел. навука, 1999. – 231 с.: іл.

Станиславский, К.С. Моя жизнь в искусстве / К.С. Станиславский. – М.: Вагриус, 2000. – 448 с.

Станиславский, К.С. Работа актера над собой / К.С. Станиславский. – М.: Искусство, 1985. – Ч.1. Работа актёра над собой в творческом процессе переживания. Дневник ученика. – 479 с.

Станиславский, К.С. Работа актера над собой / К.С. Станиславский. – М.: Искусство, 1990. – Ч.2. Работа актера над собой в творческом процессе воплощения. Дневник ученика. – 508 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ

Станиславский репетирует: Записи и стенограммы репетиций. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Моск. худож. театр, 2000. – 520 с.

Сулимов, М.В. Посвящение в режиссуру / М.В. Сулимов. – СПб: Изд-во СПбГУ, 2004. – 576 с.

Сулимов, М.В. Режиссёр наедине с пьесой / М.В. Сулимов. – СПб: Изд-во СПбАТИ, 1992. – 253 с.

Сучасная беларуская рэжысура: Пошукі мастацкай адметнасці ў кантэксце традыцый еўрапейскага тэатра: Зб. матэрыялаў міжнар. навук.-творч. канф. (Гродна, 6 –17 кастр. 1997 г.). – Мн.: Арты-фэкс, 1998. – 314 с.

Таиров, А.Я. Записки режиссёра. Статьи. Беседы. Речи. Письма / А.Я. Таиров. М.: ВТО, 1970. – 602 с.

Творческое наследие Вс.Э. Мейерхольда: Сб. ст. / Ред.-сост. Л.Д. Вендровская, А.В. Февральский. – М.: ВТО, 1978. – 488 с.: ил.

Товстоногов, Г.А. Зеркало сцены / Г.А. Товстоногов. – Л.: Искусство, 1980. – Кн.1: О профессии режиссёра. – 303 с.

Товстоногов, Г.А. Зеркало сцены / Г.А. Товстоногов. – Л.: Искусство, 1980. – Кн.2: Статьи. Записи репетиций. – 311 с.

Эфрос, А.В. Профессия: режиссёр / А.В. Эфрос. – М.: Вагриус, 2000. – 274 с.

Эфрос, А.В. Репетиция – любовь моя / А.В. Эфрос. – М.: Искусство, 1975. – 319 с.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ